

STUDIA GENERALIA 2007

Rakkauden evoluutio

Helsingin yliopisto 8.3.2007, Porthania (Yliopistonkatu 3), klo 18.00-20.00

PERHEEN TULEVAISUUS
Dosentti Anna Rotkirch
Globaali vanhemmuus

Filippiiniläinen sairaanhoitaja saapuu au pairina Suomeen ja saa sen jälkeen työtä siivousyrityksestä. Moldovalainen opettaja lähtee Venäjälle uurastamaan rakennustyömaille. Puolalainen sihteeri matkustaa viikoittain Saksaan myymään kenkiä torille. Suomalainen suuryrityksen tiedotuspäällikkö on yli 200 päivää vuodessa ulkomailla.

Näitä hyvin erilaisia ihmisiä yhdistää se, että heidän vanhemmuutensa toteutuu globalisoituneiden työmarkkinoiden maailmassa. Yhä useammat vanhemmat, niin äidit kuin isät, viettävät yhä pidempiä aikoja erossaan lapsistaan.

Suomalaisten lasten olosuhteita ei voi tietenkään suoraan verrata köyhien maiden yksinhuoltajaperheisiin, joissa naiset jättävät lapset huolehtimaan toinen toisistaan ja matkustavat rajan yli ansaitsemaan elantoa. Kehityssuunta on kuitenkin yhteiskuntaluokasta riippumatta sama. Kaikkialla palkkatyö erkanee kotipiiristä, ja lapset uhkaavat jäädä vaille riittävän hyvää hoivaa tai toista vanhempansa.

Vuonna 2000 maailman asukkaista oli kansainvälisiä siirtolaisia yli 175 miljoonaa eli noin 3 %. Näistä noin puolet on työelämässä. Kansainvälisten siirtolaisten määrä on yli kaksinkertaistunut verrattuna 1960-lukuun. Määrä nousi erityisen jyrkästi 1980-luvulla ja on edelleen kasvussa. Myös lyhytaikaisen siirtolaisuuden muodot ovat lisääntyneet. Hyvä esimerkki siitä on yllä mainitun puolalaisen naisen "sukkulointi" rajojen yli. Tällaiset siirtolaisuuden muodot eivät näy tilastoissa, mutta ne silti muokkaavat vahvasti perheiden arkea.

Naiset muodostavat nykyään puolet kansainvälisistä siirtolaisista. Yhä useampi nainen lähtee yksin tekemään töitä ulkomaille. Siirtolaisten kotiin lähettämät rahat ja tavarat muodostavat ääritapauksissa maan bruttokansantuotteeseen verrattavan taloudellisen panoksen. Hyvä esimerkki tästä on Moldovan tasavalta. Useimmiten siirtolaisuus on taloudellisten ehtojen sanelemaa. Perinteisten sukupuoliroolien maissa merkittävä muutos on myös naisten siirtyminen perheen elättäjän rooliin. Siirtolaisuus voi lisäksi olla kaivattu tapa päästä pakoon hankalia perhesuhteita ja luoda itselleen toinen mahdollisuus.

Ylirajaisuudella on hyvin erilaisia vaikutuksia perheen eri jäseniin. Tutkimuksessa arviot ovat kallistumassa yhä kriittisempään suuntaan. Lasten, vanhempien ja sisarusten väliset kiintymyssuhteet vaativat kehittyäkseen paljon aikaa yhdessä. Rikkaiden maiden velvollisuus olisi tarjota ylirajaisille perheille mahdollisuus ottaa alaikäiset lapset mukaan myös lyhytkestoisemman työmigraation yhteydessä.

Tarkastelen luennolla, mitä muutoksia ja jännitteitä esiintyy ns. transnationaalisissa eli ylirajaisissa perheissä, jossa vähintään yksi jäsen asuu toisessa valtiossa.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa <http://video.helsinki.fi/studia/>.

Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.

Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa syksyn aikana.

Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai www-sivuilta www.helsinki.fi/vst.